

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon

Leonie Veenhuis
l.veenhuis@nijmegen.nl
T 024 – 329 99 84

Ons kenmerk

E25.001599

Bijlage(n)

Bijgevoegd: Ja

Datum 24 juni 2025
Onderwerp Versterking bibliotheekvoorzieningen

Geachte leden van de raad,

Met deze brief willen we u informeren over de inzet van de subsidie die de OBGZ ontvangt voor 2025 en 2026 ter versterking van de bibliotheek. Hiermee geven we tevens een antwoord op de motie 'Met de neus in de boeken; zonder drempels de bibliotheek bezoeken' van de Partij voor de Dieren van 13 november 2024.

Achtergrond

Het rijk is bezig met een wijziging van de huidige bibliotheekwet, de Wsob (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen) waarbij gemeenten en provincies een zorgplicht krijgen met als doel een bibliotheekvoorziening in gemeenten in stand te houden of te versterken. In aanloop naar deze wetswijziging heeft het rijk voor 2025 en 2026 een decentralisatie-uitkering beschikbaar gesteld aan gemeenten (op basis van inwoneraantal) om voorbereidingen te treffen met betrekking tot de bibliotheekvoorzieningen in gemeenten.

Op dit moment ondersteunen we de OBGZ door middel van een meerjarensubsidie om de vijf bibliotheekfuncties (kennis en informatie beschikbaar stellen; mogelijkheden bieden voor ontwikkeling en educatie; stimuleren om te lezen; ontmoetingen en debatten organiseren; mensen laten kennismaken met kunst en cultuur) uit te kunnen voeren. Dit betekent concreet de uitvoering van bibliotheekvoorzieningen in de vestigingen en een aantal wijkcentra waaronder het uitlenen van (fysieke en online) boeken, wekelijkse inloopspreekuren op het gebied van taal- en digitale vaardigheden, lezingen en workshops voor jeugd en volwassenen en andere evenementen gericht op taal, literatuur en/of cultuur. Ook wordt vanuit deze subsidie de Bibliotheek op school (dBos) ingezet op het merendeel van de basisscholen en een aantal scholen in het voortgezet onderwijs met als doel taal en leesplezier te bevorderen onder kinderen en jongeren. Daarnaast ontvangt de OBGZ sinds 2023 jaarlijks een subsidie (SPUK) via de gemeente voor de uitvoering en coördinatie van de Informatiepunten Digitale Overheid om mensen te ondersteunen bij digitale hulpvragen.

Voor een meer evenwichtige spreiding van bibliotheekvestigingen over de stadsdelen op basis van inwoneraantal en tevens in te spelen op de veranderende functie van de bibliotheek om meer als ontmoetingsplek te fungeren, zijn we al enige tijd bezig met een nieuwe, volwaardige bibliotheekvestiging in Nijmegen-Noord, waarin ook cultuurhuis De Lindenberg en welzijnsorganisatie Bindkracht10 een plek krijgen voor respectievelijk cultuureducatie en -participatie en het jongerenwerk. Daarnaast zijn we gestart met de voorbereidingen voor een nieuwe bibliotheekvestiging Zwanenveld die onderdeel is van de herontwikkeling van winkelcentrum Dukenburg, om zo goed mogelijk in te kunnen blijven spelen op de behoefte van zowel de huidige inwoners alsook de verwachte toekomstige inwoners in dit deel van de stad.

Inzet aanvullende bibliotheekvoorzieningen 2025-2026

De decentralisatie-uitkering voor 2025 en 2026 wordt toegekend aan de OBGZ om de bibliotheekvoorzieningen in de stad te versterken. In samenspraak met de bibliotheek hebben we bekeken hoe we hier zo goed mogelijk invulling aan kunnen geven en hebben we nagedacht over welke effecten we hiermee denken te bereiken. In onze verkenning hebben we ook voorbeelden van andere gemeenten meegenomen, zoals een gratis bibliotheekabonnement voor specifieke doelgroepen (o.a. Arnhem tot 25 jaar, Amsterdam tot 27 jaar en iedereen met stadspas, Enschede tot 27 jaar) of voor alle inwoners waarmee een beperkt aantal boeken geleend kunnen worden (o.a. Rotterdam zes boeken per jaar) of boetevrij lenen (o.a. Groningen, Utrecht, Zutphen, Deventer, Eindhoven, Enschede tot 27 jaar, Amsterdam tot 19 jaar).

Wij vinden het in eerste instantie belangrijk dat de bibliotheek vooral voor jeugd en jongeren zo toegankelijk mogelijk is en blijft om hen te stimuleren zoveel mogelijk met lezen in aanraking te komen. Voor de lees- en taalvaardigheid van kinderen is het zinvol om hen op jonge leeftijd met boeken in aanraking te laten komen, waar de bibliotheek aan bijdraagt. In de praktijk blijkt dat boetes een drempel vormen om te lenen, juist bij kwetsbare gezinnen met weinig financiële draagkracht. Om kansengelijkheid te bevorderen, wordt deze drempel weggenomen en gaat de OBGZ boetevrij lenen invoeren, in alle gemeenten waar de OBGZ werkzaam is.

Om daarbij te stimuleren dat jongeren ook na hun 18^e jaar de bibliotheek blijven bezoeken, wordt het gratis abonnement voor jeugd verhoogd van 18 naar 27 jaar. Ook dit zal gelden voor alle gemeenten in het werkgebied van de OBGZ. Ongeveer 85% van de 17^e jarigen in Nijmegen is nog lid van de bibliotheek. De meesten van hen beëindigen op dit moment hun bibliotheekabonnement als ze 18 jaar worden en het abonnement niet meer gratis is. We gaan ervan uit dat de jongeren die voor hun 18^e jaar een bibliotheekabonnement hadden, alsnog lid blijven op het moment dat het abonnement gratis wordt tot 27 jaar.

Verder zijn bibliotheekvestigingen openbare plekken waar mensen kosteloos kunnen verblijven en terecht kunnen voor hulp bij taal- en digitale vragen. Om tegemoet te komen aan de behoefte van inwoners om vaker gebruik te kunnen maken van de bibliotheekvoorzieningen worden de openingstijden verruimd. Wel is er de laatste jaren meer budget nodig om de veiligheid in de vestigingen te kunnen garanderen waardoor deze openbare plekken ook daadwerkelijk veilig en prettig toegankelijk blijven voor

iedereen. Daarnaast gaat de OBGZ aanvullende culturele programmering inzetten om een aantal (wettelijke) functies van de bibliotheek zoals het kennismaken met kunst, cultuur en literatuur, voldoende uit te kunnen blijven voeren.

Als gemeente vinden we het van belang om cultuur in te zetten om de sociale basis verder te versterken, en aanbod te realiseren in wijken waar inwoners dat het meest nodig hebben, dat bijdraagt aan zowel de culturele ontwikkeling van onze inwoners als aan sociale doelen. De OBGZ gaat gericht aanbod creëren op basis van de behoeften en opgaven van wijken en stadsdelen (ook buiten de vestigingen), afgestemd op het aanbod van andere aanbieders in het sociaal domein.

Daarnaast brengen de ontwikkelingen van de twee nieuwe toekomstige vestigingen in Nijmegen-Noord en Dukenburg extra kosten met zich mee, zowel in de voorbereiding als in de toekomstige exploitatie. Een deel van de decentralisatie-uitkering van 2025 kennen we toe aan de OBGZ als een bijdrage in de voorbereidingskosten voor deze ontwikkeltrajecten.

Vervolg vanaf 2027 en planning

We zijn in afwachting van de definitieve inhoud van de nieuwe bibliotheekwet, die naar verwachting halverwege 2025 gepubliceerd gaat worden. Deze wet betekent in elk geval een zorgplicht voor gemeenten (en provincies) om in alle gemeenten één bibliotheekvoorziening in stand te houden, met daarbij aanvullende streefwaarden. Daarnaast worden gemeenten geacht een meerjarenbeleidsplan op te stellen. De verwachting is dat hier vanaf 2027 structurele middelen voor gereserveerd worden en vanuit het rijk naar gemeenten toekomen via het gemeentefonds. Zo gauw de inhoud en bijbehorende financiën van deze wet bekend zijn, zullen we u hierover informeren middels een startnotitie en u de gelegenheid geven hierover in gesprek te gaan.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester

Bijlage: Motie 'Met de Neus in de boeken; zonder drempels de bibliotheek bezoeken'